

Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο

Μάθημα 5: Η GATT και Ειδικές Συμφωνίες

Γιάννης Β. Αυγερινός, LL.M., Ph.D, yavgerin@law.duth.gr

Βασικοί κανόνες GATT

Συναλλαγές χωρίς διακρίσεις

- ΜΕΚ (άρθρο I)
- Εθνική μεταχείριση (άρθρο III)

Μείωση & παγιοποίηση δασμών

- Σταδιακή
- Μέσω Πινάκων Παραχωρήσεων (άρθρο II)

Απαγόρευση ποσοτικών περιορισμών

- Άρθρα XI - XIII

Γενικές εξαιρέσεις

- Εξαιρέσεις (Άρθρο XX)
- Ρήτρες διασφάλισης (Άρθρο XXI)

Κανόνας διαφάνειας

- Άρθρο X

Ειδικοί κανόνες

- Anti-dumping (Άρθρο VI)
- Επιχορηγήσεις (Άρθρο XVI)
- Κρατικές ενισχύσεις (Άρθρο XVIII)

Γενικές εξαιρέσεις (άρθρο XX)

- Πέρα από τις ειδικές εξαιρέσεις που εφαρμόζονται σε συγκεκριμένα άρθρα της GATT, το άρθρο XX περιλαμβάνει εξαιρέσεις που αφορούν στο σύνολο των κανόνων της GATT
- Όλα τα μέτρα του άρθρου XX πρέπει να συμμορφώνονται με το λεγόμενο «καπέλο» (“chapeau”) του άρθρου XX: «είτε μέσο αυθαίρετης ή αδικαιολόγητης διάκρισης μεταξύ χωρών που βρίσκονται υπό τις ίδιες συνθήκες, είτε κεκαλυμμένο περιορισμό του διεθνούς εμπορίου (...)»
- Έκφραση της αρχής της «καλής πίστης» (DS58, ΗΠΑ-Γαρίδες). Άντληση επιχειρημάτων από διεθνές δίκαιο: Τα μέτρα πρέπει να είναι λογικά, απαραίτητα, όχι αυστηρά, όχι αυθαίρετα, να μην διακρίνουν σε βάρος αλλοδαπών.
- παρ α) **Μέτρα αναγκαία για την προστασία της δημόσια ηθικής** (κοινωνικές, πολιτιστικές, ηθικές θρησκευτικές και εθνικές αξίες).
  - Αρχικά ανεφάρμοστη εξαίρεση, μεγαλύτερο ενδιαφέρον μετά την εισδοχή Κίνας
  - Σημαντική υπόθεση DS285, ΗΠΑ-τυχερά παίγνια, για άρθρο XIV GATS)
- παρ. β) **Μέτρα αναγκαία για την προστασία της ζωής ή της υγείας των ανθρώπων, ζώων ή φυτών**
  - Η εξαίρεση καλύπτει το είδος του καυσίμου για την προστασία της ατμόσφαιρας (DS2, ΗΠΑ-γκασολίνη), και καρκινογενής ουσίες όπως μόλυβδος (DS135 ΕΚ-αμίαντος)

Γενικές εξαιρέσεις (άρθρο XX) 2

- παρ. β) **Μέτρα αναγκαία για την προστασία της ζωής ή της υγείας των ανθρώπων, ζώων ή φυτών**
  - Η Συμφωνία για τα υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά μέτρα καλύπτει λεπτομερή πρότυπα (*standards*) για την αξιολόγηση και διαχείριση των κινδύνων υγείας
- παρ. δ) **Μέτρα αναγκαία για την εφαρμογή νόμων ή κανόνων**
  - **2 κριτήρια:** Καλύπτει α) μέτρα για την εφαρμογή διατάξεων που είναι σύμφωνοι με τη GATT, π.χ. φορολογικές και τελωνειακές και β) μέτρα που είναι αναλογικά (DS161 Κορέα-Μοσχάρι, ΔΟ, παρ. 157.)
  - DS302, Αγ. Δομίνικος-τσιγάρα (αυτοκόλητη σήμανση για φόρο)

Εξαιρέσεις για λόγους ασφαλείας (άρθρο XXI)

- Άρθρο XXI, παρ. β: «...»
- Μέτρα που έχουν τεθεί για την ίδια την ασφάλεια των κρατών
- Η προϋπόθεση «τα οποία θεωρεί αναγκαία», δίνει μεγάλη ευελιξία και διακριτική ευχέρεια στα κράτη
- στοιχ. iii: αναφέρεται σε περιοριστικά μέτρα για σοβαρές παραβιάσεις του διεθνούς δικαίου, όπως η παραβίαση των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- **Βάρος απόδειξης**: το κράτος που επικαλείται εξαίρεση του άρθρου XX ή XXI, έχει το βάρος της απόδειξής του. Αντίθετα, το κράτος μέλος του ΠΟΕ που διαμαρτύρεται για μέτρα άλλου κράτους, πρέπει να αποδείξει ότι είναι αντίθετα με τη GATT (DS245, Ιαπωνία-μήλα, ΔΟ, παρ. 160)

Ειδικοί κανόνες GATT (1)

- **Anti-dumping:** (άρθρο VI GATT) – δικαίωμα στο κράτος που υφίσταται ντάμπινγκ, να επιβάλλει δασμούς αντιντάμπινγκ
- «**Συμφωνία για την εφαρμογή του άρθρου VI της GATT**»
- Ορισμός (άρθρο 2.1)
- Δασμοί μόνο μετά από έρευνα που αποδεικνύει ότι έχει γίνει ζημιά σε ένα βιομηχανικό κλάδο
- Στην περίπτωση της ΕΕ πρέπει επιπλέον να αποδεικνύεται το ενωσιακό συμφέρον από την επιβολή δασμών
- Δασμός συναρτάται με περιθώριο ντάμπινγκ
- Αιτήσεις για λήψη μέτρων από εκπροσώπους του κλάδου (π.χ. εισαγωγή φωτοβολταϊκών πάνελς από Κίνα σε ΕΕ)

Ειδικοί κανόνες GATT (2)

- **Επιχορηγήσεις:** (άρθρο XVI GATT) – απαγόρευση επιδοτήσεων από κυβερνήσεις, εάν παράγουν δυσμενή αποτελέσματα στο διεθνές εμπόριο
- «**Συμφωνία για τις επιδοτήσεις και τα αντισταθμιστικά μέτρα**» (ερμηνεία και συμπλήρωση του άρθρου XVI)
- Εφαρμογή μόνο στα βιομηχανικά προϊόντα
- Περιορισμός επιχορηγήσεων μέσω ελέγχων
- Υιοθέτηση της προσέγγισης του φωτεινού σηματοδότη

Απαγορευμένες

Επιτρεπόμενες
(αγώγιμες)

Επιτρεπόμενες
(μη αγώγιμες)

Ειδικοί κανόνες GATT (3)

- **Κρατικές ενισχύσεις για οικονομική ανάπτυξη: (άρθρο XVIII GATT)**
- Εξαίρεση από άρθρο XVI
- Δυνατότητα σε κράτη να παρέχουν βοήθεια για την ανάπτυξη ή ανασυγκρότηση ορισμένων βιομηχανιών ή κλάδων της γεωργίας
- Θεωρείται δικαιολογημένη
- Όχι ασύνητη προσφυγή – βάρος απόδειξης στο κράτος που επιθυμεί να δώσει την ενίσχυση

